

Kinderbijslag in grensoverschrijdende gevallen (Europese Unie, Europese Economische Ruimte en Zwitserland)

Toepassing van bovenstatelijk recht

Dit document geeft een overzicht van de bijzonderheden in grensoverschrijdende gevallen. Algemene informatie over het onderwerp 'kinderbijslag' vindt u in het document 'Kinderbijslag'.

1. Algemeen

In grensoverschrijdende gevallen voor kinderbijslag hebben de voorschriften uit het Europees recht voorrang op de nationale voorschriften.

Voor het verlenen van fiscaalrechtelijke kinderbijslag volgens de 'Einkommensteuergesetz' (Duitse federale wet op de inkomstenbelasting) respectievelijk sociaalrechtelijke kinderbijslag volgens de 'Bundeskindergeldgesetz' (Duitse federale wet op de kinderbijslag) zijn dan ook in grensoverschrijdende gevallen de relevante verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels van toepassing.

Voorbeeld: De familie Müller woont met hun pas geboren kind Max in Duitsland. De heer Müller werkt in Oostenrijk en reist dagelijks naar zijn werk. Mevrouw Müller is huisvrouw. Zowel in Duitsland als in Oostenrijk bestaat in principe een recht op kinderbijslag.

De heer Müller wil met toestemming van zijn vrouw kinderbijslag voor Max aanvragen.

Op basis van de grensoverschrijdende relatie is niet alleen de wet op de inkomstenbelasting (Einkommensteuergesetz) maar zijn ook de verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 van toepassing.

2. Waarom zijn de verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 nodig?

Omdat in grensoverschrijdende gevallen van kinderbijslag in principe recht op kinderbijslag in meerderde staten tegelijkertijd in aanmerking komt, ontstaan zogenaamde concurrerende rechten.

Om het probleem van deze concurrerende rechten op te lossen, is in de verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 vastgelegd welke rechtsvoorschriften voor de desbetreffende personen van toepassing zijn en welke staat voor het verlenen van de gezinsuitkeringen aan de desbetreffende personen bevoegd is. Hiermee wordt vermeden dat een persoon tegelijkertijd onder de rechtsvoorschriften van meerdere lidstaten valt en dus meerdere keren uitkering voor hetzelfde doel ontvangt. Een persoon kan in principe slechts onder de rechtsvoorschriften van één lidstaat vallen.

Los van de communautaire coördinatievoorschriften kan ook een aanspraak op grond van het strikt nationaal recht bestaan als de staat op basis van de regeling volgens communautair recht weliswaar niet bevoegd is, maar als aan de voorwaarden volgens nationaal recht voldaan wordt.

Vervolg van het voorbeeld: Omdat zowel in Oostenrijk als in Duitsland in principe recht op kinderbijslag voor Max bestaat, dient aan de hand van de communautaire coördinatievoorschriften nagegaan te worden, welke staat voor de uitbetaling van de kinderbijslag bevoegd is.

3. In welke gevallen zijn de verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 van toepassing?

De verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 gelden sinds 1 mei 2010 in alle staten van de Europese Unie. Sinds 1 april 2012 gelden ze ook in de relatie met Zwitserland en sinds 1 juni 2012 in de relatie met de staten van de Europese Economische Ruimte (IJsland, Liechtenstein en Noorwegen). Voor deze datum vond coördinatie plaats volgens de verordeningen (EWG) nummer 1408/71 en 574/72.

Staatsburgers van lidstaten en familieleden resp. achterblijvers van staatsburgers van lidstaten evenals in het toepassingsgebied van de verordeningen wonende erkende vluchtelingen of statelozen en in principe ook burgers van andere staten die regelmatig verblijven in één van de lidstaten vallen onder de voorschriften van het toepassingsgebied.

Vervolg van het voorbeeld: De verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 zijn van toepassing omdat de heer en mevrouw Müller staatsburgers van de Europese Unie zijn die in Duitsland wonen en omdat door de arbeidslocatie van de heer Müller in Oostenrijk een relatie met een andere lidstaat van de Europese Unie bestaat.

Indien voor 31-12-2020 een verblijfplaats in Duitsland werd bevestigd of een baan in Duitsland werd aangenomen, valt de kwestie onder het EU/UK terugtrekkingsakkoord. In dat geval blijven de bepalingen van toepassing op kwesties die verband houden met het VK.

4. Welke regelgeving is in bovenstatelijke gevallen van toepassing?

De verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 bepalen onder andere, welke nationale regelgeving op de desbetreffende personen van toepassing is.

Wanneer iemand beroepsactiviteiten uitoefent als werknemer of zelfstandige gelden voor hem in principe de van toepassing zijnde regels van de verordeningen van de lidstaat waar hij zijn activiteiten als werknemer of zelfstandige uitoefent. Een onderbreking van de als zelfstandige of werknemer uitgeoefende beroepsactiviteit wegens werkloosheid wordt gelijkgesteld aan een als werknemer of zelfstandige uitgeoefende beroepsactiviteit wanneer voldaan wordt aan de regelgeving van de desbetreffende lidstaat in dezen.

Bovendien gelden voor bepaalde groepen personen uitzonderingsregels. Zo valt een uitgezonden werknemer (bijv. door een bedrijf uit Duitsland voor het uitvoeren van een bepaalde opdracht naar Frankrijk) permanent onder de regelgeving van de staat die de werknemer uitzendt.

Voor het overige valt een persoon onder de regelgeving van de lidstaat waar hij woont.

Vervolg van het voorbeeld: De heer Müller valt wegens zijn in Oostenrijk uitgevoerde beroepsactiviteiten onder de Oostenrijkse regelgeving. Mevrouw Müller valt wegens haar woonplaats in Duitsland onder de Duitse regelgeving.

5. Hoe wordt het probleem van concurrerende rechten opgelost?

Wanneer voor een kind in twee of meerdere lidstaten van de Europese Unie, Europese Economische Ruimte of Zwitserland recht op een gezinsuitkering bestaat en hierdoor concurrerende rechten op gezinsuitkeringen bestaan, dienen deze concurrerende rechten in overeenstemming met de volgorde van de verordening (EG) nummer 883/2004 opgelost te worden. Aan de hand van de volgorde van de verordening wordt bepaald welke lidstaat in eerste of tweede instantie bevoegd is voor de uitbetaling van de gezinsuitkeringen.

De volgorde-regelingen worden bepaald door de beroepsactiviteit, uitkering of woonplaats, en wel als volgt:

- 1) Wanneer de kinderbijslag omwille van diverse redenen door meerdere lidstaten verleend dient te worden:
 - In eerste instantie is de staat waar de beroepsactiviteit als zelfstandige of werknemer uitgeoefend wordt, bevoegd.
 - Wanneer geen beroepsactiviteit als zelfstandige of als werknemer uitgeoefend wordt, is de staat volgens wiens regelgeving de uitkering verleend wordt bevoegd.

Uitkeringsgerechtigden zijn alle personen die een uitkering uit een wettelijke pensioenverzekering ontvangen wegens leeftijd, verminderde arbeidsgeschiktheid en overlijden evenals alle personen die een ongevallenspensioen of een nabestaandenspensioen ontvangen uit een wettelijke ongevallensverzekering. Als uitkeringsgerechtigden gelden ook alle gepensioneerde ambtenaren en hiermee gelijkgestelde personen, die sociale voorzieningen ontvangen volgens de ambtenaren- en soldatenvoorschriften.

Voorbeelden:

- De moeder is werkzaam in staat A. De vader ontvangt een uitkering uit staat B. Beide ouders wonen in staat C. Op basis van de beroepsactiviteit van de moeder is staat A in eerste instantie bevoegd.
- Beide ouders waren vroeger in staat A als zelfstandige werkzaam en ontvangen geen wettelijk pensioen. Ze wonen in staat B. Bevoegd is de staat B, de staat waar ze wonen.

- 2) Wanneer kinderbijslag omwille van dezelfde redenen door meerdere lidstaten verleend dient te worden, is steeds de staat waar het kind woont in eerste instantie bevoegd.

Voorbeelden:

- De moeder is werkzaam in staat A. De vader is werkzaam in staat B. Het kind woont in staat A. In dezen is dus staat A in eerste instantie bevoegd.
- De moeder ontvangt een uitkering uit staat A. De vader ontvangt een uitkering uit staat B. Het kind woont in staat B. In dit geval is dus staat B in eerste instantie bevoegd.

De volgens de volgorde-regelingen in eerste instantie bevoegde staat dient de volledige som van de kinderbijslag te verlenen. De in tweede instantie bevoegde staat daarentegen dient het recht op kinderbijslag voor de hoogte van het bedrag dat volgens de regelgeving van de in eerste instantie bevoegde staat voorzien is uit te betalen.

De uitbetaling van het verschil met het bedrag van de kinderbijslag in Duitsland (als in tweede instantie bevoegde staat) is dus alleen van toepassing als de in de andere staat verleende kinderbijslag lager is dan de kinderbijslag waarop men in Duitsland recht heeft. Als de uitkeringen in de andere lidstaat hoger zijn, vervalt de uitbetaling van de Duitse kinderbijslag.

Uitzondering:

Woont de vader van het kind in staat A en de moeder van het kind met het kind in staat B en oefent geen van beide ouders een beroepsactiviteit uit of ontvangt geen van beide ouders een uitkering (er bestaat dus een woonplaatsconstellatie) is de staat waar het kind woont bevoegd. In het genoemde voorbeeld dus staat B. De lidstaat waar de vader woont, betaalt in deze constellatie geen verschilbedragen uit.

Vervolg van het voorbeeld: Er bestaat zowel in Duitsland als in Oostenrijk recht op kinderbijslag, echter omwille van diverse redenen (beroepsactiviteit/woonplaats). Er bestaan dus concurrerende rechten.

Op basis van de beroepsactiviteit die uitsluitend in Oostenrijk uitgevoerd wordt, dienen in eerste instantie Oostenrijkse gezinsuitkeringen verleend te worden. Duitsland is slechts in tweede instantie bevoegd voor het verlenen van de kinderbijslag. Hier moet dus eventueel Duitse kinderbijslag ten bedrage van het verschil met de Oostenrijkse kinderbijslag verleend worden.

6. Wie ontvangt de kinderbijslag?

De verordening (EG) nummer 883/2004 regelt niet aan wie de gezinsuitkeringen in de eventueel in eerste of in tweede instantie bevoegde staat uitbetaald dienen te worden wanneer meerdere personen recht hebben op een uitkering. Dit wordt uitsluitend bepaald door het nationale recht van de desbetreffende staat.

Volgens de Duitse regelgeving wordt de kinderbijslag uitbetaald aan de ouder die het kind in zijn huishouden opgenomen heeft. Als het kind in het huishouden van beide ouders opgenomen is, kunnen ouders die niet duurzaam gescheiden leven onderling via een 'Berechtigtenbestimmung' (verklaring betreffende rechthebbende) vastleggen wie van hen beiden de kinderbijslag dient te ontvangen. Wanneer het kind niet in het huishouden van één van de ouders woont, ontvangt de ouder die duurzaam het (hogere) levensonderhoud voor het kind betaalt de kinderbijslag.

Volgens de communautaire coördinatievoorschriften is op de beslissing aan wie van de ouders de kinderbijslag uitbetaald dient te worden de bovengenoemde Duitse regelgeving van toepassing. M.a.w. er wordt gedaan alsof beide ouders in Duitsland wonen.

Voorbeeld:

- o De moeder woont met het kind in Frankrijk en is niet werkzaam. Ze ontvangt ook geen uitkering. De vader woont in Duitsland en is in Duitsland werkzaam.

Op basis van de beroepsactiviteit van de vader in Duitsland dient in eerste instantie Duitse kinderbijslag betaald te worden. Omdat het kind in het huishouden van de moeder woont, heeft de in Frankrijk wonende moeder recht op Duitse kinderbijslag.

Vervolg van het voorbeeld: Omdat het kind in het gezamenlijke huishouden van de ouders woont, is een 'Berechtigtenbestimmung' (verklaring betreffende rechthebbende) vereist. De ouders hebben de heer Müller als rechthebbende aangeduid. Aan de heer Müller moet (naast de Oostenrijkse kinderbijslag) eventueel ook het verschilbedrag van de kinderbijslag uitbetaald worden.

7. Welke documenten zijn vereist?

Een aanvraag voor kinderbijslag moet in principe schriftelijk gedaan worden. Deze schriftelijke aanvraag moet ook ondertekend worden. Gebruik voor grensoverschrijdende gevallen de voorgedrukte formulieren 'Antrag auf Kindergeld (KG 1)', de 'Anlage Kind' en de 'Anlage Ausland (KG 51)' waarin ook een werkgeversverklaring opgenomen is. Wanneer u een beroepsactiviteit uitoefent als zelfstandige dient u de hiervoor vereiste documenten in te dienen (kopie bedrijfsaanmelding, belastingsaangifte).

Als u een Duitse uitkering of Duitse sociale voorziening ontvangt, gebruik dan de 'Anlage Ausland für Rentner und Waisen mit Auslandswohnsitz (KG 51R)' (Bijlage buitenland voor uitkeringsgerechtigden en wezen met een buitenlandse woonplaats).

Voor kinderen ouder dan 18 jaar dient u documenten in te dienen die desbetreffende werkelijke toestand weergeven. Houd hierbij rekening met de bepalingen in het Informatieblad Kinderbijslag onder punt 11.

De Familienkasse controleert aan de hand van de informatie in de aanvraag voor kinderbijslag of resp. welke documenten of voorgedrukte formulieren u in specifieke gevallen eventueel alsnog dient in te dienen.

De belangrijkste voorgedrukte formulieren kunt u ook op internet vinden onder **www.familienkasse.de**. U kunt deze formulieren als document downloaden en via uw computer invullen en printen.

De aanvraag kan ook bij de voor gezinsuitkeringen bevoegde buitenlandse instantie in de woonplaats van de aanvrager ingediend worden. Wanneer deze buitenlandse instantie een aanvraag ontvangt, stuurt deze de aanvraag vervolgens door aan de bevoegde Familienkasse.

De identificatie van een rechthebbende vindt in principe plaats via het **Duitse** fiscaal identificatienummer. In de aanvraag kinderbijslag wordt naar dit nummer gevraagd. Op basis van de fictieve woonplaats volgens art. 67 van Verordening (EG) nr. 883/2004 i.c.m. art. 60 lid 1 van Verordening (EG) nr. 987/2009 bestaat een recht op toekenning van een fiscaal identificatienummer, ook als de aanvrager permanent in het buitenland woont. Het fiscaal identificatienummer kan worden aangevraagd bij het Bundeszentralamt für Steuern. Met dit nummer is een eenduidige identificatie in het administratieve proces mogelijk en kan het proces worden versneld. Meer informatie over de aanvraag vindt u op www.bzst.de.

Vervolg van het voorbeeld: De heer Müller dient in het kader van de aanvraag voor kinderbijslag een door beide ouders ondertekend voorgedrukt aanvraagformulier KG 51 in, evenals een werkgeversverklaring. Wanneer tijdens de controle door de Familienkasse blijkt dat voor de beslissing over de kinderbijslag nog bijkomende documenten vereist zijn, zal de Familienkasse deze bij de heer Müller opvragen.

8. Hoe vindt de uitwisseling tussen de bevoegde instanties voor gezinsuitkeringen plaats?

In grensoverschrijdende gevallen van kinderbijslag moet de Familienkasse in het kader van de controle van concurrerende rechten met de buitenlandse bevoegde instantie voor gezinsuitkeringen overleggen wie in eerste en wie in tweede instantie bevoegd is. De bevoegde instanties zijn verplicht hierover informatie uit te wisselen.

Deze procedure is voorgeschreven volgens de verordeningen (EG) nummer 883/2004 en 987/2009 en wordt uitsluitend op het niveau van de bevoegde instanties (voor gezinsuitkeringen) afgehandeld.

Vervolg van het voorbeeld: De Familienkasse neemt in kader van de controle contact op met de Oostenrijkse bevoegde instantie voor gezinsuitkeringen en informeert deze instantie over de aanvraag van de heer Müller, zodat ook de Oostenrijkse bevoegde instantie een controle kan uitvoeren.

Beide bevoegde instanties komen na controle van de vereiste gegevens tot de conclusie dat Oostenrijk in verband met de beroepsactiviteit van de vader in eerste instantie bevoegd is voor het verlenen van de gezinsuitkeringen en Duitsland slechts in tweede instantie.

9. Wat moet u aan uw Familienkasse mededelen?

Als u kinderbijslag aangevraagd hebt, bent u volgens § 68 alinea 1 van de 'Einkommensteuergesetz' (Duitse federale wet op inkomstenbelasting) resp. § 60 alinea 1 van het eerste boek 'Sozialgesetzbuch' (Duits federaal sociaal wetboek) verplicht uw bevoegde Familienkasse per omgaande alle wijzigingen in uw relaties en die van uw kinderen mede te delen. Mededelingen aan andere instanties (bijv. aan de gemeentelijke administratie, bevolkingsregister of belastingdienst) zijn niet voldoende.

U moet ook wijzigingen mede delen als beslissende gegevens niet door u, maar door uw kind aan de Familienkasse overhandigd werden of wanneer nog niet beslist is over uw aanvraag. Dat geldt ook voor wijzigingen die u pas bekend werden nadat uw recht op kinderbijslag al beëindigd is, wanneer deze wijzigingen met terugwerkende kracht invloed kunnen hebben op uw recht op kinderbijslag.

In grensoverschrijdende gevallen moet u de Familienkasse in elk geval per omgaande informeren als

- u of een andere rechthebbende een beroepsactiviteit als werknemer of zelfstandige aanvangt of stopt,
- u of een andere rechthebbende door uw werkgever voor het uitvoeren van werkzaamheden naar een ander land uitgezonden wordt,
- u of een andere rechthebbende een uitkering ontvangt of als het recht op deze uitkering vervalt,
- u, een andere rechthebbende of een kind verhuist naar het buitenland of naar Duitsland,
- u of een kind het huidige huishouden verlaat.

Houd hierbij rekening met de tips betreffende de medewerkingsplicht zoals vermeld in het Informatieblad Kinderbijslag onder punt 2.

Vervolg van het voorbeeld: Familie Müller verhuist naar Oostenrijk. De heer Müller dient de Familienkasse hierover per omgaande te informeren, omdat de gewijzigde situatie doorslaggevend is voor het recht op kinderbijslag. Het recht op Duitse kinderbijslag vervalt.

10. Waar dient u verder op te letten?

De Familienkasse controleert regelmatig (ten minste één keer per jaar) of nog steeds aan alle voorwaarden voor de uitbetaling van kinderbijslag voldaan wordt. Hiervoor wordt u een vragenformulier toegestuurd. U dient deze binnen de gestelde termijn in te vullen en met de vereiste documenten terug te sturen. De verplichting **per omgaande** de Familienkasse te informeren over elke mogelijke wijziging die van belang is voor het recht op kinderbijslag blijft onverminderd bestaan.

11. Is beroep of bezwaar mogelijk?

Wanneer u het met een beslissing van de Familienkasse niet eens bent, kunt u binnen de hiervoor gestelde termijn schriftelijk of door een schriftelijk vast te leggen verklaring beroep aantekenen (tegen fiscaaljuridische beslissingen) resp. bezwaar maken (tegen sociaaljuridische beslissingen) bij de bevoegde Familienkasse. Om de vastgestelde termijn te kunnen aanhouden, kunt u het beroep of bezwaar ook indienen bij de voor het verlenen van de gezinsuitkeringen bevoegde instantie in de andere staat. Als uw bezwaar of beroep afgewezen wordt, ontvangt u van de Familienkasse een beschikking waartegen u bezwaar kunt maken.

12. Welke Familienkasse is in uw geval bevoegd?

In principe is de Familienkasse van het district waar u woont of u gebruikelijk verblijft bevoegd. In grensoverschrijdende gevallen, waarbij bovenstatelijke regelgeving van toepassing is op de aanvrager of één van de ouders, zijn andere instanties bevoegd. Wie in uw geval bevoegd is, vindt u in onderstaande tabel:

Land	Contactgegevens van bevoegde Familienkasse
België Bulgarije Luxemburg Nederland Hongarije	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Rheinland-Pfalz – Saarland 55149 Mainz DUITSLAND Fax: +49 (681) 944 910 5324 e-mail: Familienkasse-Rheinland-Pfalz-Saarland@arbeitsagentur.de
Frankrijk Zwitserland Tsjechië Volle wezen resp. kinderen van wie de verblijfplaats van de ouders niet bekend is met woonplaats in Duitsland	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Baden-Württemberg West 76088 Karlsruhe DUITSLAND Fax: (voor Frankrijk) +49 (781) 9393 697 Fax: (voor Zwitserland) +49 (7621) 178 260 585 e-mail: Familienkasse-Baden-Wuerttemberg-West@arbeitsagentur.de
Oostenrijk Kroatië Griekenland Letland Slowakije	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Süd 93013 Regensburg DUITSLAND Fax: +49 (851) 508 617 e-mail: Familienkasse-Bayern-Sued@arbeitsagentur.de
Polen	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Sachsen 09092 Chemnitz DUITSLAND Fax: +49 (3591) 661 878 e-mail: Familienkasse-Sachsen@arbeitsagentur.de
alle anderen EU-/EER-lidstaten Volle wezen resp. kinderen van wie de verblijfplaats van de ouders niet bekend is met woonplaats in een EU-/EER-lidstaat of Zwitserland	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Nord 90316 Nürnberg DUITSLAND Fax: +49 (911) 529 3997 e-mail: Familienkasse-Bayern-Nord@arbeitsagentur.de

Houd er rekening mee dat voor de beslissing over uw recht op kinderbijslag eventueel ook een andere Familienkasse bevoegd kan zijn. Bij een woonplaats/gebruikelijke verblijfplaats in Duitsland is dat de Familienkasse van het district waar u woont.

Vervolg van het voorbeeld: Voor de aanvraag voor kinderbijslag van de heer Müller is op basis van de bovenstatelijke relatie met Oostenrijk de Familienkasse Bayern Süd bevoegd.